

Zoologie obratlovců – Ptáci IX (1)

Řád: pěvci (Passeriformes)

Čeledi: ťuhýkovití (Laniidae), žluvovití (Oriolidae), krkavcovití (Corvidae), brkoslavovití (Bombycillidae), sýkorovití (Paridae), moudivláčkovití (Ramizidae), sýkořicovití (Panuridae), vlaštovkovití (Hirundinae), mlynaříkovití (Aegithalidae), skřivanovití (Alaudidae)

Řád: Pěvci - Passeriformes

Podřád: Křikaví - Tyranni (Suboscines)

Podřád: Zpěvní – Passeri (Oscines)

Znaky:

- Monofyletická skupina, dělení na 2 základní linie (podřády)
- Celý svět
- 24 čeledí, 5900 druhů, v ČR 143 druhů (101 hnízdících)
- 7 - 110 cm, 5 - 1200 g
- Všechny typy prostředí kromě moře
- Nohy se třemi prsty směřujícími dopředu a jedním dozadu
- Běhák krytý rohovitými šupinami
- Hřeben kosti prsní dobře vyvinutý
- většinou 14 krčních obratlů
- Slepá střeva jsou zakrnělá
- Kostrční žláza slabě vyvinuta
- Syrinx se 1 – 7 zpěvními svaly
- Hnízdí jednotlivě nebo koloniálně, 1 - 15 vajec, inkubace 11 – 50 dní, mláďata krmivá.

Čeled': Ťuhýkovití - Laniidae

Znaky:

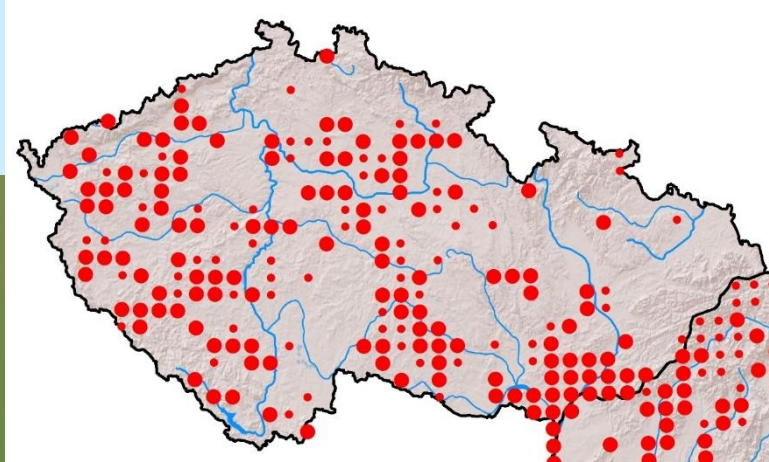
- Eurasie, Severní Amerika, Afrika
- 14 druhů, v ČR 4 druhy (3 hnízdící)
- 15 - 38 cm, 10 - 87 g
- Řídké lesy a křovinné porosty, otevřená krajina typu savany
- Potrava: hmyz a jiní bezobratlí, drobní obratlovci, nestravitelné části vyvrhují, kořist vyhlížejí z vyvýšených míst
- Velká hlava se silným, hákovitě zakončeným zobákem, na hraně horní čelisti mají ostrý zobek – zejk
- Křídla krátká a zakulacená, dlouhý ocas, létají rázně
- Nohy silné a prsty zakončeny ostrými drápy
- Zbarvení různé, někdy shodné u samic a samců, jindy rozdílné
- Hnízdí jednotlivě ve větvích stromů či křovin, 2 - 7 vajec, inkubace 16 – 20 dní, mláďata krmivá, 1 - 2 hnízdění.

Ťuhýk obecný (*Lanius collurio*), ť. menší (*L. minor*). ť. šedý (*L. excubitor*), ť. rudohlavý (*L. senator*),

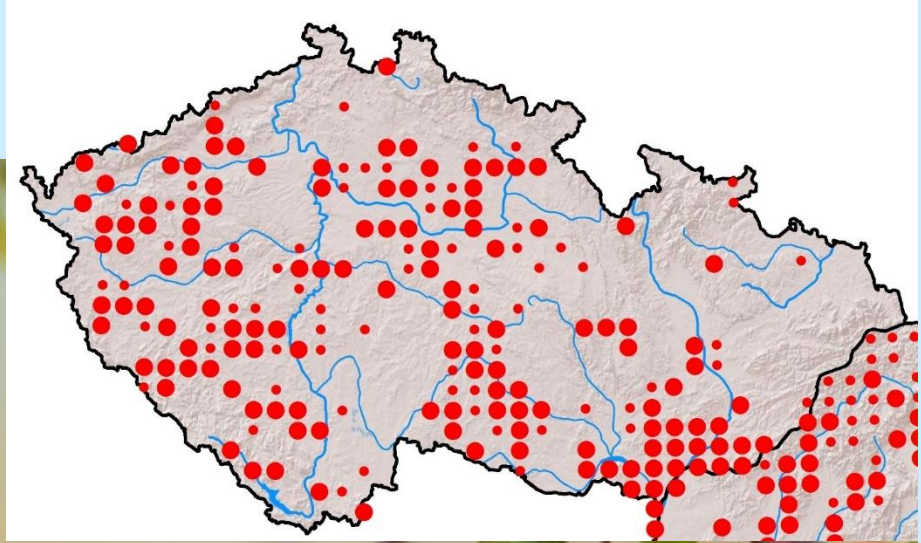
Ťuhák obecný (*Lanius collurio*)

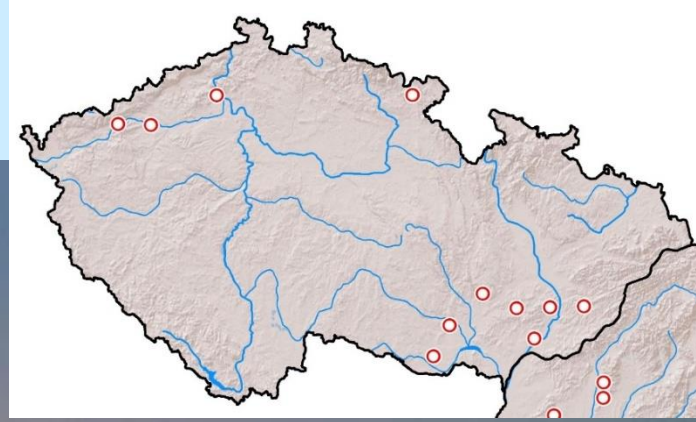
Žuhýk menší (*Lanius minor*)

Ťuhák šedý (*Lanius excubitor*)

Ťuhák rudohlavý (*Lanius senator*)

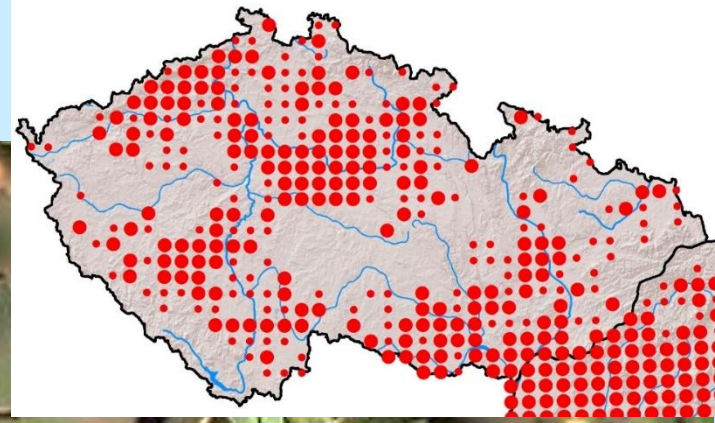
Čeled': Žluvovití - Oriolidae

Znaky:

- Eurasie, Afrika, Austrálie, stálí, někteří táhnou
- 26 druhů, v ČR 1 hnízdící druh
- 20 - 30 cm, asi 70 g
- Lesy, husté křoviny
- Potrava: hmyz, plody
- Zobák silný a špičatý
- Nohy silné
- Krásné zbarvení, pohlaví odlišná, samci větší
- Hnízdí jednotlivě v hlubokém pohárovitém hnízdě ve větvích, 2 - 5 vajec, inkubace 14 – 15 dní, mláďata krmivá, 1 hnízdění.

Žluva hajní (*Oriolus oriolus*)

Žluva hajní (*Oriolus oriolus*)

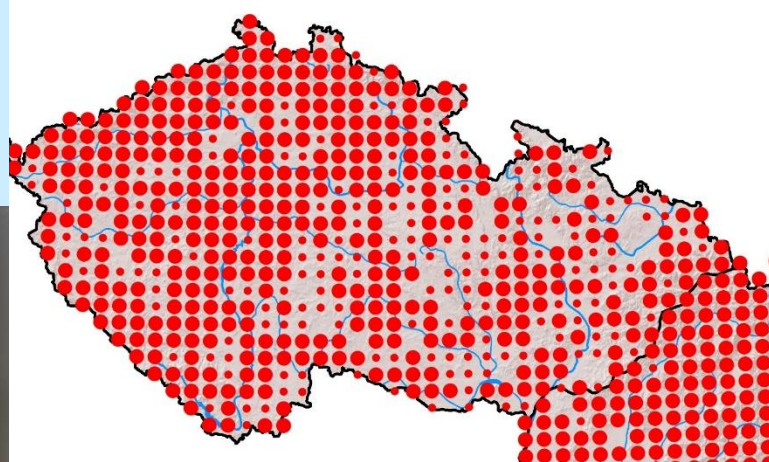
Čeled': Krkavcovití - Corvidae

Znaky:

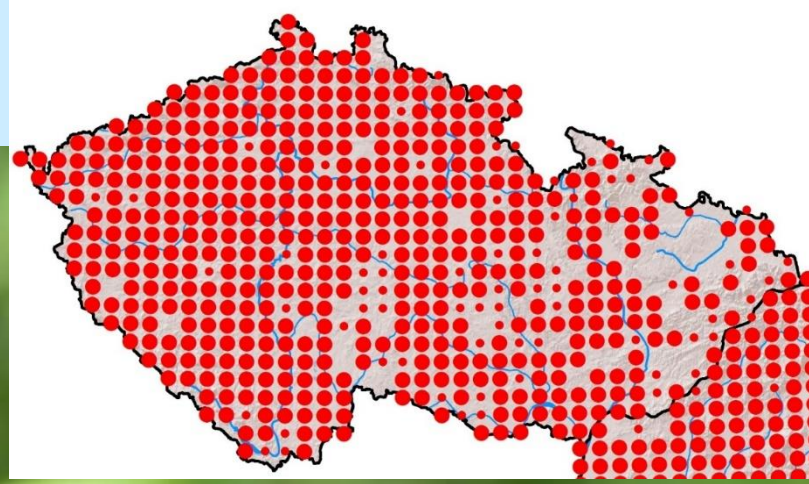
- Světové, kromě Antaktidy, většinou netáhnou
- 113 druhů, v ČR 8 druhů (7 hnízdících)
- 15 - 71 cm, 80 – 1,5 kg
- ve všech typech suchozemského prostředí
- Potrava: všežravci
- Zobák dlouhý a silný, nozdry zakryty štětinkovitými pery
- Nohy a chodidla středně velké
- Samci větší, pohlaví zbarvena stejně i odlišně
- Někdy hnízdní pomocníci
- Hnízdí jednotlivě až ve velkých koloniích v plochých hnízdech na stromech, v dutinách stromů nebo na skalách, 3 - 10 vajec, inkubace 16 – 22 dní, mláďata krmivá, 1 hnízdění.

Sojka obecná (*Garrulus glandarius*), straka obecná (*Pica pica*), ořešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*), kavka obecná (*C. monedula*), havran polní (*C. frugilegus*), vrána černá (*C. corone*), v. šedá (*C. cornix*), krkavec velký (*Corvus corax*),

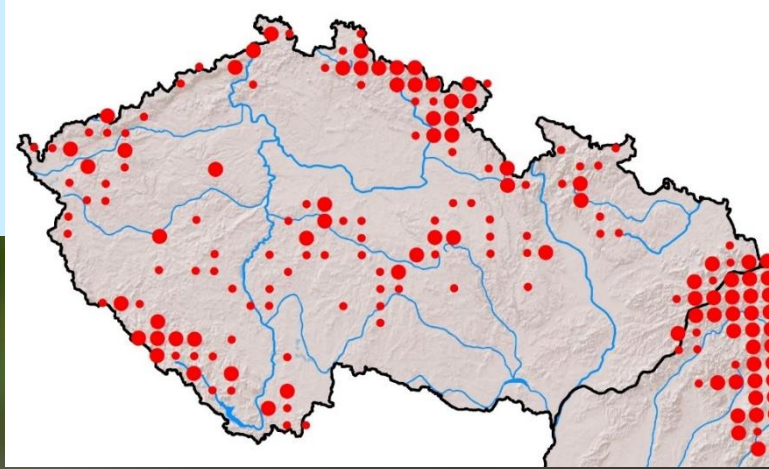
Sojka obecná (*Garrulus glandarius*)

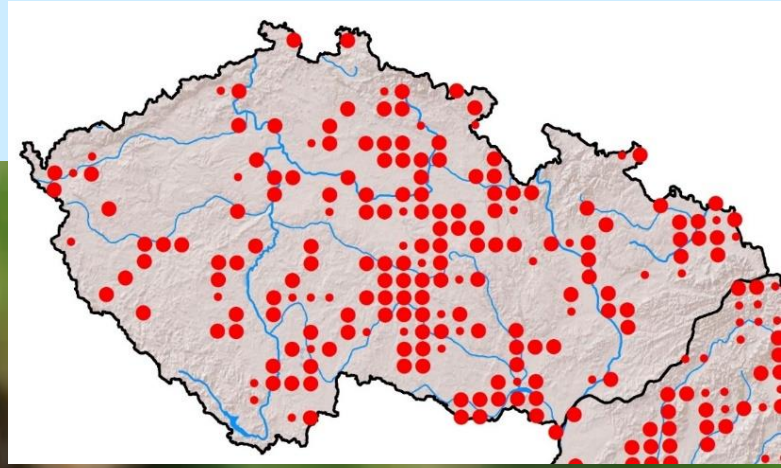
Straka obecná (*Pica pica*)

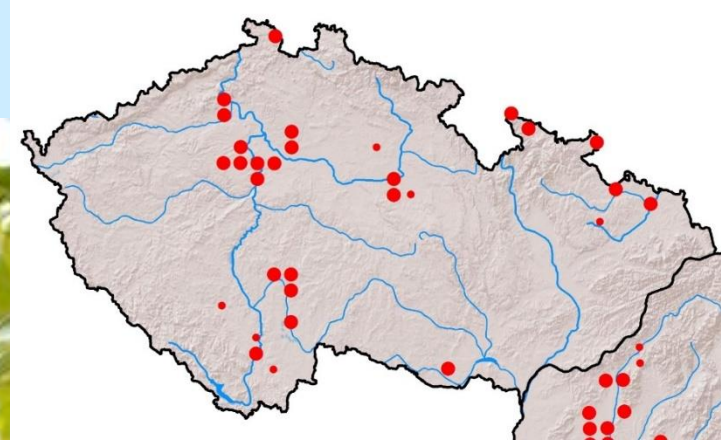
Ořešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*)

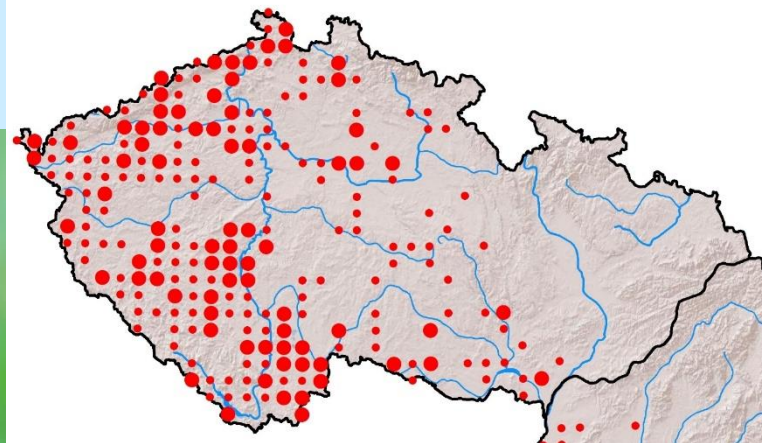
Kavka obecná (*Corvus monedula*)

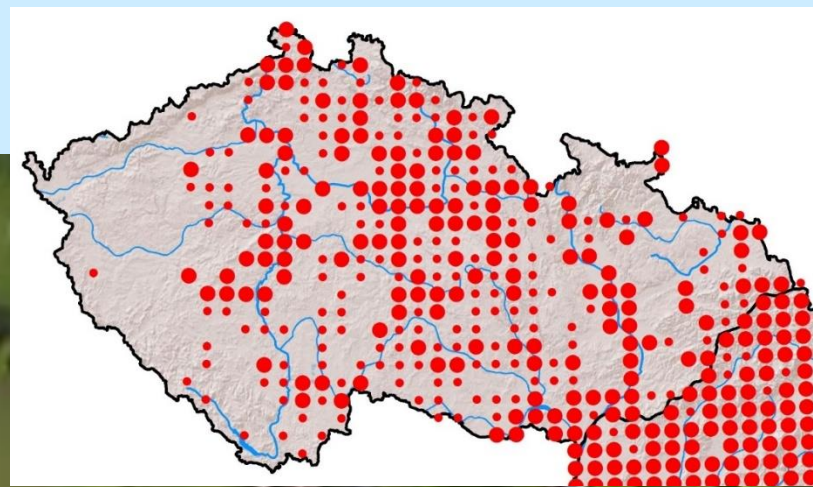
Havran polní (*Corvus frugilegus*)

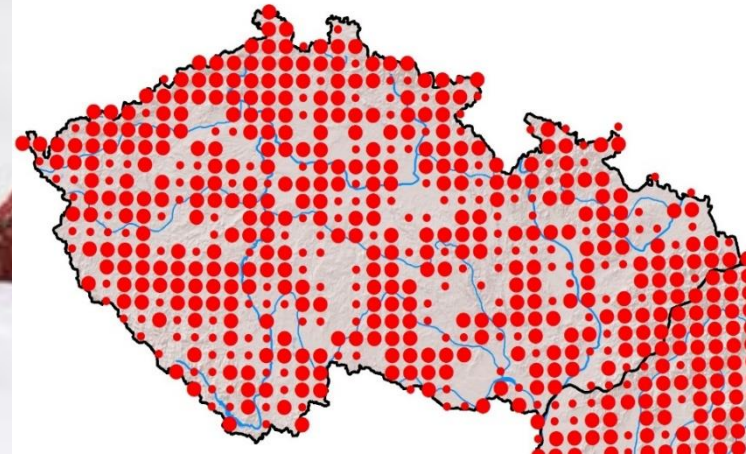
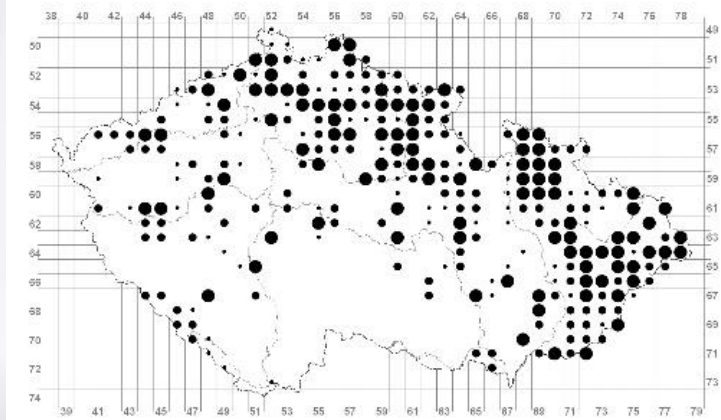
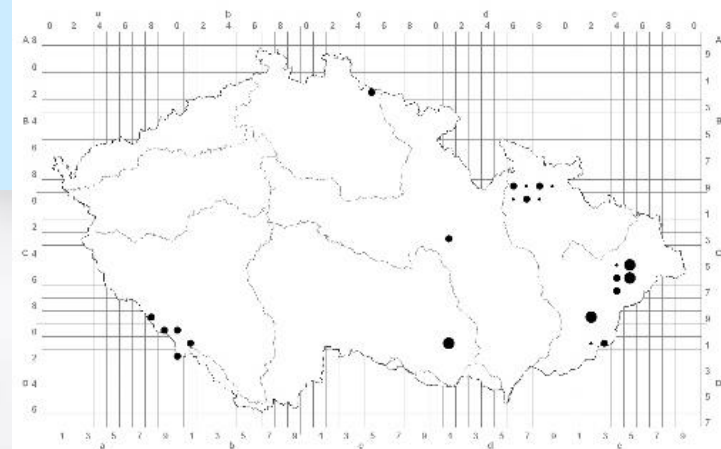
Vrána černá (*Corvus corone*)

Vrána šedá (*Corvus cornix*)

Krkavec velký (*Corvus corax*)

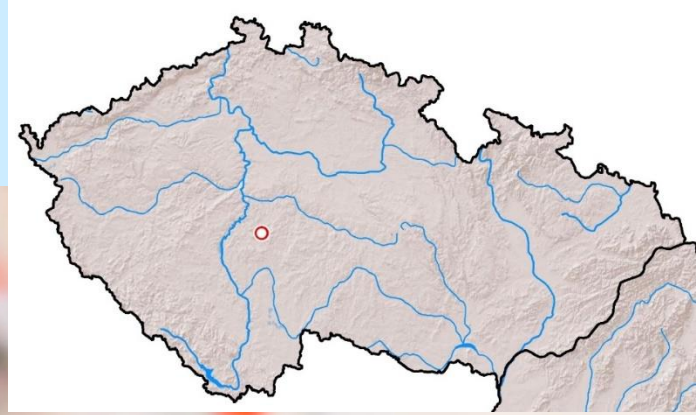
Čeled': Brkoslavovití - Bombycillidae

Znaky:

- Mírné až severní pásmo Eurasie a Severní Ameriky, některé druhy invazní
- 8 druhů, v ČR 1 protahující a zimující druh
- 8 - 24 cm, 40 - 70 g
- Lesy, porosty křovin
- Potrava: hmyz, plody, pupeny
- Zavalité tělo, jemné opeření, chocholka na hlavě, krátký ocas
- Nohy a chodidla krátká a silná
- Hnízdí jednotlivě nebo ve volných koloniích ve větvích stromů či křovin. 3 - 7 vajec, inkubace 12 – 18 dní, mláďata krmivá, 1 hnízdění.

Brkoslav severní (*Bombycilla garrulus*).

Brkoslav severní (*Bombycilla garrulus*)

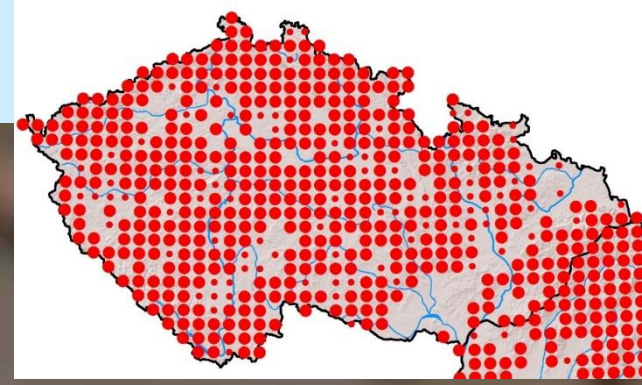
Čeled': Sýkorovití - Paridae

Znaky:

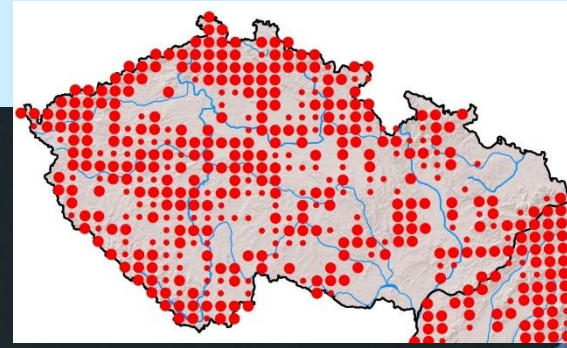
- Eurasie, Afrika a Severní Amerika, většinou stálí
- 50 druhů, v ČR 8 druhů (6 hnízdících)
- 12 - 14 cm, 6 - 20 g
- lesy, křoviny, intravilán
- Potrava: různí bezobratlí, poupata, semena, sběr ve větvích i na zemi
- Tělo podsadité, zobák krátký až střední, štíhlý až masivní, nozdry kryté štětinkami
- Nohy středně velké se silnými chodidly
- Křídla zaoblená až špičatá, let rázný ve vlnovkách
- Ocas středně velký
- Samci větší a lépe vybarveni
- Hnízdí jednotlivě v dutinách, 4 - 12 vajec, inkubace 13 – 14 dní, mláďata krmivá, 1 - 2 hnízdění.

Sýkora uhelníček (*Periparus ater*), s. parukářka (*Lophophaeus cristatus*),
s. babka (*Poecile palustris*), s. lužní (*P. montanus*), s. modřinka (*Cyanistes caeruleus*), s. azurová (*P. cyaneus*).s. koňadra (*Parus major*)

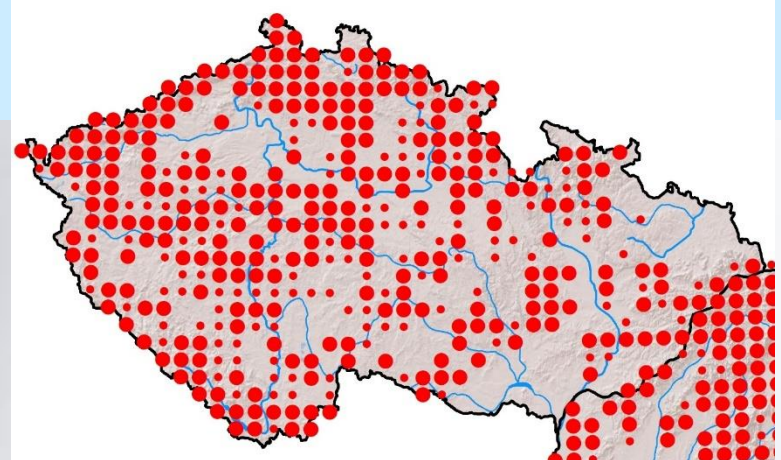
Sýkora uhelníček (*Periparus ater*)

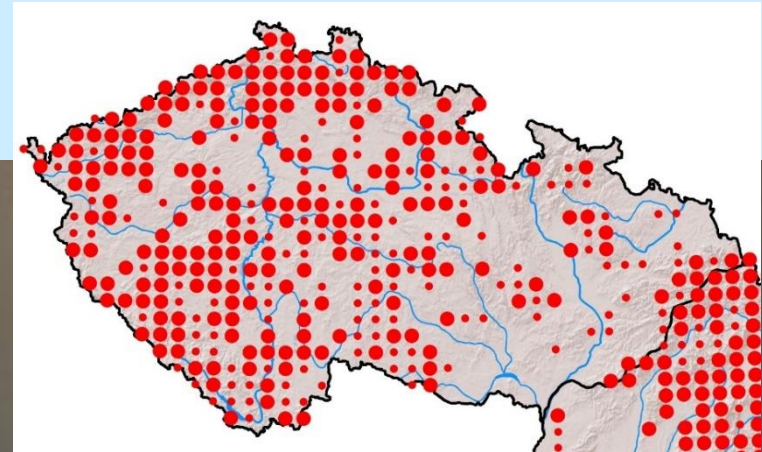
Sýkora parukářka (*Lophophanes cristatus*)

Sýkora babka (*Poecile palustris*)

Sýkora lužní (*Poecile montanus*)

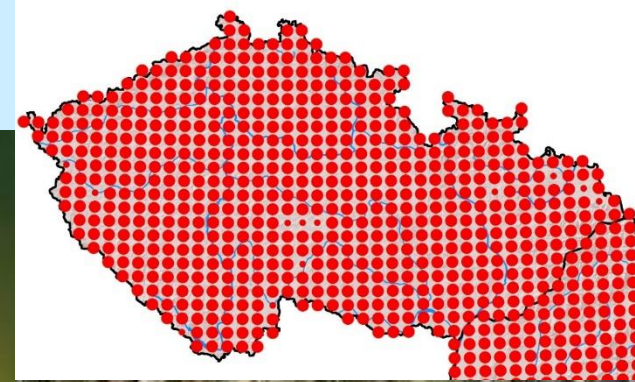
Sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*)

Sýkora azurová (*Cyanistes cyanus*)

Sýkora koňadra (*Parus major*)

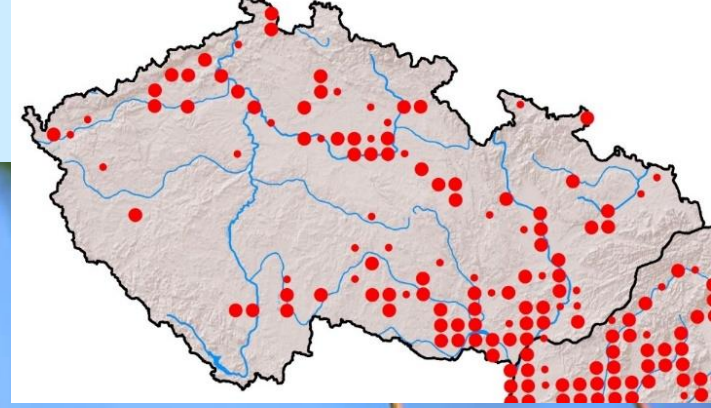
Čeled': Moudivláčkovití - Remizidae

Znaky:

- Eurasie, Afrika a Severní Amerika, stálí
- 10 druhů, v ČR 1 hnízdící druh
- 9 - 10 cm, 8 - 11 g
- Porosty dřevin od polopouští po mokřady
- Potrava: hmyz, pavouci a malá semena
- Pohlaví více nebo méně podobně zbarvena
- Zobák malý, kónický a špičatý
- Nohy středně dlouhé se silnými chodidly
- Ocas středně velký, hranatý
- Křídla středně velká
- Někdy hnízdní pomocníci
- Hnízdí jednotlivě nebo ve skupinách ve vakovitém hnízdě budovaném na konci větví, 5 - 10 vajec, inkubace 12 – 14 dní, mláďata krmivá, 1 hnízdění.

Moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*)

Moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*)

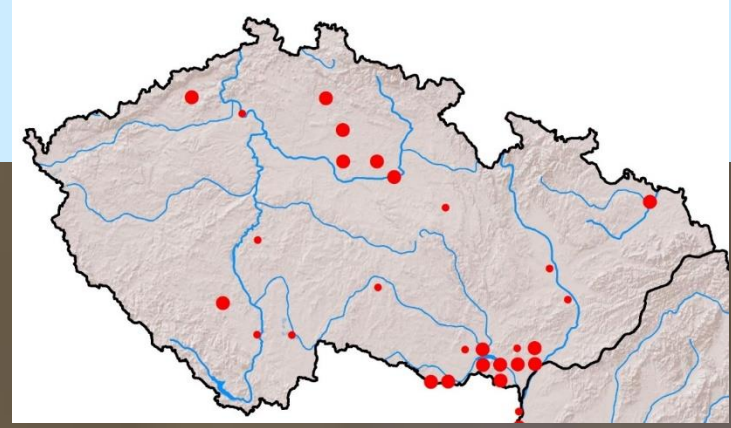
Čeled': Sýkořicovití - Panuridae

Znaky:

- Eurasie, potulné
- 19 druhů, v ČR 1 hnízdící druh
- 9 - 29 cm, 5 - 36 g
- Mokřady, porosty vysokých trav, rákosu a křovin
- Potrava: hmyz, semena, plody
- Zobák krátký, zahnutý a ze stran zploštělý, nozdry pokryté šupinkami
- Křídla krátká a zaoblená, přímý let, špatní letci
- Nohy krátké se silnými chodidly
- Ocas dlouhý, stupňovitě uspořádaný
- V zimě se sdružují do hejn
- Hnízdí jednotlivě v hlubokém džbánovitém hnízdě, 2 - 7 vajec, inkubace 12 – 13 dní, mláďata, 2 hnízdění.

Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*)

Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*)

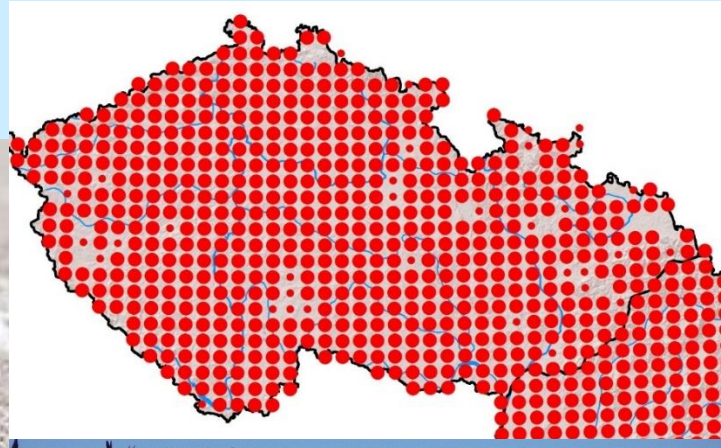
Čeled': Vlaštovkovití - Hirundinidae

Znaky:

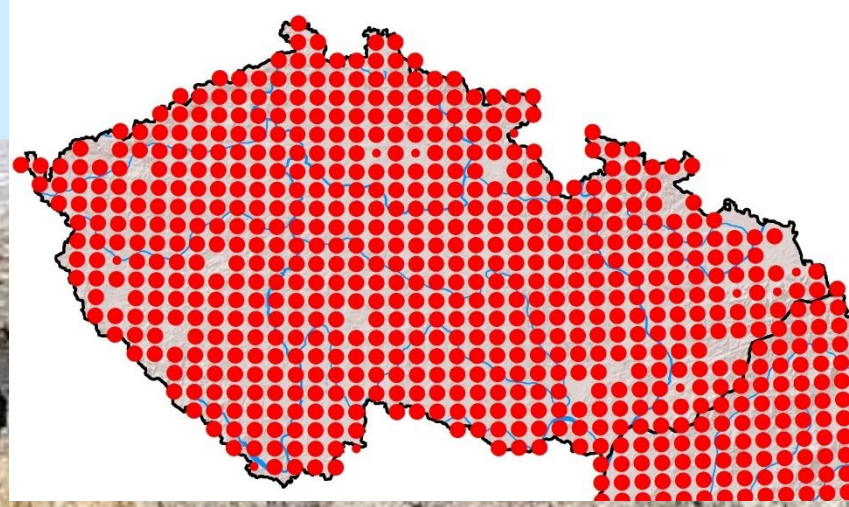
- Obývají téměř celý svět, druhy z mírného a severního pásma tažné
- 81 druhů, v ČR 3 hnízdící druhy
- 12 - 22 cm, 10 - 55 g
- Otevřené biotopy
- Potrava: drobný hmyz lovený ve vzduchu
- Tělo kapkovitého tvaru s kulatou hlavou, s krátkým zploštělým a široce rozeklaným zobákem, při kořeni vibrisy
- Krátké nohy, které mají redukovaná chodidla a slouží vesměs jen k sezení
- Křídla dlouhá a špičatá, obratní a elegantní letci; většinu času tráví ve vzduchu
- Ocas krátký až dlouhý a vidličnatý s dlouhými vnějšími ocasními pery
- Opeření většinou tmavé, žádné nebo malé rozdíly mezi pohlavími, samci bývají větší
- Hnízdí jednotlivě nebo koloniálně v hnízdech slepených z bláta nebo ve vyhrabaných norách ve svislých hlinitých stěnách, 3 - 8 vajec, inkubace 16 – 24 dní, mláďata krmivá, 1 - 3 hnízdění.

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*), jiříčka obecná (*Delichon urbica*), břehule říční (*Riparia riparia*).

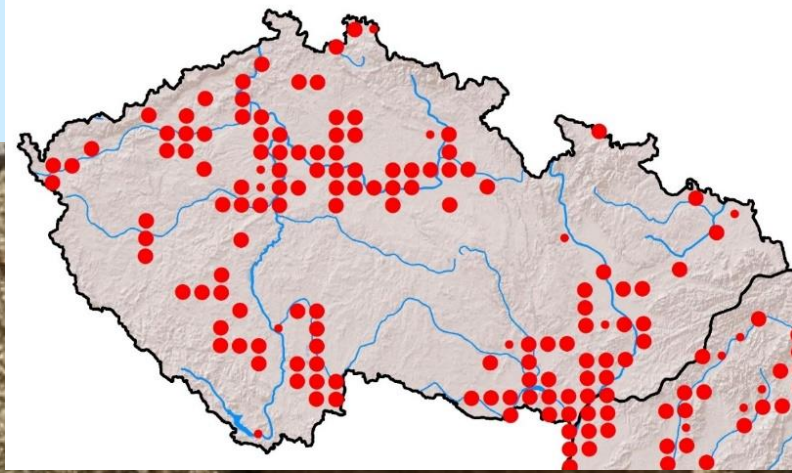
Vlašťovka obecná (*Hirundo rustica*)

Jiříčka obecná (*Delichon urbica*)

Břehule říční (*Riparia riparia*)

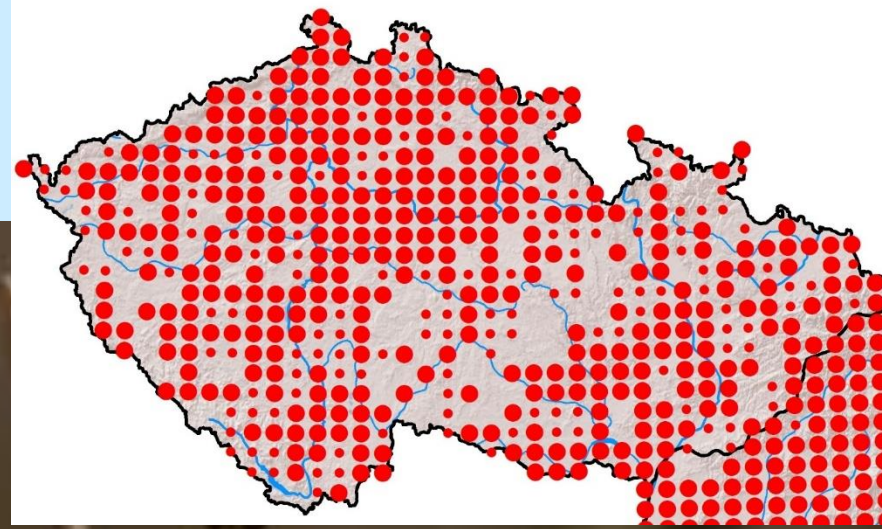
Čeled': Mlynařikovití - Aegithalidae

Znaky:

- Eurasie a Severní Amerika, stálí
- 8 druhů, v ČR 1 hnízdící druh
- 9 - 14 cm, 5 - 7 g
- Lesy a křoviny
- Potrava: drobný hmyz a jiní bezobratlí
- Zobák krátký a silný, ze stran zploštělý
- Ocas velmi dlouhý (až 60 % celkové délky) a stupňovitý
- Peří měkké, let lehký a vlnovitý
- Stejně zbarvení obou pohlaví
- Mimo dobu hnízdění společenští, hnízdní pomocníci
- Hnízdí jednotlivě v kulovitém hnízdě ve větvoví, 6 - 10 vajec, inkubace 13 – 14 dní, mláďata, 1 hnízdění.

Mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*)

Mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*)

Čeled': Skřivanovití - Alaudidae

Znaky:

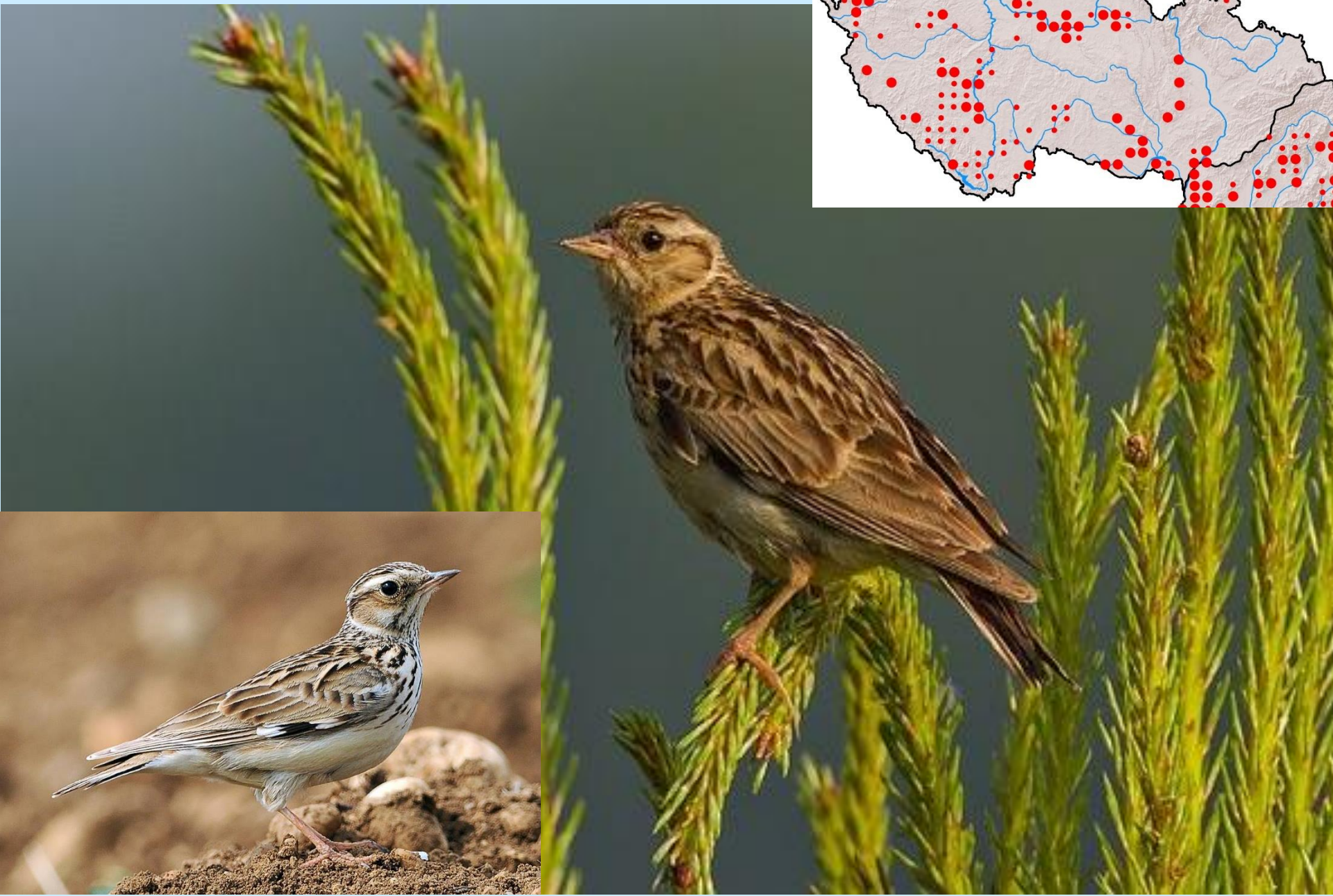
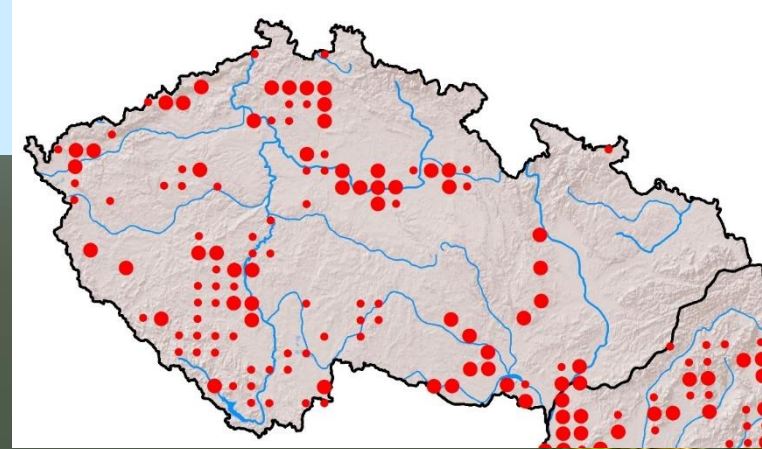
- Obývají téměř celý svět, severnější druhy jsou tažné
- 81 druhů, v ČR 6 druhů (3 hnízdící)
- 12 - 24 cm, 15 - 75 g
- Otevřené typy prostředí
- Potrava: semena a bezobratlí živočichové
- Pozemní ptáci, prodloužené nohy a prsty, dlouhé rovné drápy
- Vesměs nenápadné zbarvení stejné u obou pohlaví.
- Nápadný zpěv často přednášený ze vzduchu
- Hnízdí jednotlivě na zemi, 2 - 6 kropenatých vajec, inkubace 11 – 16 dní, mláďata krmivá.

Skřivan polní (*Alauda arvensis*), s. lesní (*Lulula arborea*),
chocholouš obecný (*Galerida cristata*).

Skřivan polní (*Alauda arvensis*)

Skřivan lesní (*Lullula arborea*)

Chocholouš obecný (*Galerida cristata*)

